

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

16 aprilie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache

Judecători – Liliana Catan, Iurie Diaconu, Ion Guzun, Ion Druță

Cu participarea

Procurorului – Nicolae Suvac

Avocatului – Ion Cerga

Interpretului - Andriana Condrațcaia

a judecat în ședință publică recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, D. Gheorghieva și de reprezentantul părții civile SA „Balic”, G. Zlatov împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Comrat din 08 aprilie 2013, în cauza penală în privința lui

Ibrișim Hristofor Hristofor, născut la 26 mai 1950, originar și domiciliat în or. Comrat, str. Benderului 51, cetățean al Republicii Moldova, de naționalitate găgăuz, studii superioare, căsătorit, fără antecedente penale;

și persoana juridică

Întreprinderea municipală „Su-Canal”, înregistrată la 25 noiembrie 1997 la Curtea de Înregistrare de Stat a RM, codul fiscal nr. 1002611001060, adresa juridică or. Comrat, str. Sovetski 9.

Termenii de examinare a cauzei este:

- *Instanța de fond de la 08 noiembrie 2007 – pînă la 30 iunie 2008;*
- *Instanța de apel Comrat de la 09 septembrie 2008 – pînă la 14 noiembrie 2008;*
- *Instanța de recurs CSJ de la 08 iulie 2009 - pînă la 10 noiembrie 2009;*
- *Instanța de apel Cahul de la 04 februarie 2010 - pînă la 08*

- iunie 2010;*
- *Instanța de recurs CSJ de la 13 iulie 2011 - pînă la 24 ianuarie 2012;*
 - *Prin încheierea CSJ din 19 iunie 2012 a fost admis demersul procurorului referitor la strămutarea cauzei spre examinare la Curtea de Apel Comrat;*
 - *Instanța de apel Comrat de la 03 iulie 2012 - pînă la 08 aprilie 2013;*
 - *Instanța de recurs CSJ de la 10 decembrie 2013 – pînă la 16 aprilie 2014*

Procedura de citare legal îndeplinită.

Prezenți în cadrul ședinței instanței de recurs,

-procurorul și reprezentatul părții civile SA” Balic” , G. Zlatov, s-au pronunțat pentru admiterea recursurilor declarate cu menținerea sentinței instanței de fond.

-inculpatul Ibrîșim Hristofor și avocatul acestuia au solicitat respingerea recursurilor procurorului și a părții civile, ca fiind neîntemeiate.

Asupra recursurilor ordinare, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Comrat din 30 iunie 2008:

Ibrîșim Hristofor a fost recunoscut vinovat și condamnat:

- în baza art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal la amendă în mărime de 300 unități convenționale (6000 lei) cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe termen de 2 ani;

- în baza art. 229 Cod penal la amendă în mărime de 300 unități convenționale (6000 lei).

În temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni prin cumul parțial al pedepselor aplicate lui Ibrîșim Hristofor, pedeapsa definitivă i-a fost stabilită amendă de 450 unități convenționale (9000 lei), cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 2 ani.

ÎM „Su-Canal” mun. Comrat a fost recunoscută vinovată și condamnată:

- în baza art. 229 Cod penal, cu aplicarea art. 79 Cod penal la amendă în mărime de 1000 unități convenționale (20 000 lei), fără privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

S-a dispus încasarea, în mod solidar, de la inculpații Ibrîșim Hristofor și ÎM „Su-Canal” mun. Comrat în beneficiul SA „Balic” suma de 1077800 lei și cheltuielile de judecată în sumă de 3435 lei.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut, că Ibrîșim Hristofor

în baza dispoziției primarului interimar a mun. Comrat, numărul 126 din 28.04.2007 și ordinul directorului ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, îndeplinind în perioada din 28.04.2007 – 03.06.2007 funcțiile directorului întreprinderii municipale „Su-Canal”, mun. Comrat, una dintre funcțiile căruia era primirea și curățarea apei de canalizație în scopul asigurării protecției mediului înconjurător și fiind în perioada respectivă o persoană cu funcție de răspundere, atribuită cu drepturi și obligații privind îndeplinirea acțiunilor cu caracter administrativ de dispoziție și organizațional gospodăresc, în încălcarea Regulamentului ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat din 01.12.2005 și fișa postului directorului ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat din 01.06.2005, dând dovadă de neglijență și neîndeplinindu-și în modul corespunzător obligațiile de serviciu, a admis neglijență în următoarele circumstanțe:

La 10.05.2007 în rezultatul unor deficiente tehnice a încetat să funcționeze pompa principală la stația de pompare a ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, care pompa apa de canalizație utilizată și netratată din camera de primire a stației de pompare, care venea din colectorul central de scurgere în instalațiile curățate, în scopul neadmiterii inundării clădirii stației de pompare, pentru îndeplinirea operativă a lucrărilor de reparație privind înlăturarea defecțiunilor tehnice apărute și pornirea pompei, a fost astupată armatura de blocare a colectorului central de scurgere și încetată intrarea în camera de primire a stației de pompare a apelor de canalizație utilizate și netratate, care au început să se strângă în colectorul central de scurgere.

La rîndul său, Ibrîșim Hristofor, fiind obligat în conformitate cu capitolul p. 1 al fișei de post, mun. Comrat de a conduce activitatea de producere administrativă și financiar-economică a întreprinderii și la fel și în conformitate cu p. 8 al capitolului II al Instrucției date de a soluționa problemele, ce țin de activitatea financiară-economică și administrativă de producere a întreprinderii conduse de el, în conformitate cu art. 30 al Regulamentului ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, răspunderea personală față de situația de la întreprindere, dispunînd de posibilitatea reală de a ordona procurarea urgentă a detaliilor de rezervă necesare pentru pompă și de a înlătura urgent defecțiunile tehnice apărute, neîndeplinindu-și în modul corespunzător obligațiile de serviciu ca consecință a unei atitudini neglijente față de ele, nu a ordonat la timp procurarea detaliilor de rezervă necesare pentru pompă, și nu a organizat din timp îndeplinirea operativă a lucrărilor de reparație pentru înlăturarea defecțiunilor tehnice apărute, în urma cărui fapt, din perioada din 10.05.2007 – 22.05.2007, apele curgătoare utilizate și neprelucrate în urma defecțiunilor tehnice și nefuncționarea pompei, umplînd colectorul central de scurgere, au fost aruncate prin fîntînile de vizitare în rîul Ialpug, care se revarsă în lacul satului Congaz, raionul Comrat, impurificînd apele de pe suprafața bazinelor date, în legătură cu care fapt, calitatea parametrilor hidrochimici a apelor s-a

în răutățit, fapt care a dus în perioada din 27.05.2007 – 03.06.2007 la pierrea peștelui-marfa, care viețuia în lacul Congaz, r-nul Comrat în cantitate de 6.340 kg în sumă de 945000 lei și pui de pește(Sagoletchi) în cantitate de 6.340 kg în sumă de 132.800 lei, în total 53590 kg în sumă totală de 1.077800 lei, cauzându-i arendașului satului Congaz, SA „Balic” un prejudiciu de proporții mari în suma sus indicată, fapt care la fel a dus la consecințe grave, care se exprimă în cauzarea unui prejudiciu în proporții mari rezervelor de pești al lacului Congaz, raionul Comrat.

Tot el, în circumstanțele sus indicate, știind că conform art. 45 p. a) al Legii privind protecția mediului înconjurător nr. 1515 din 16.06.1993 în scopul protecției resurselor acvatice sînt interzise deversarea în apele de suprafață, în canalele de irigare și de desecare a apelor uzate neepurate, a celor poluate termic și radioactive a apelor contaminate cu germeni patogeni și paraziți, a produselor sau reziduurilor petroliere și a altor poluanți și în conformitate cu art. 37 a Codului Apelor privind asigurarea epurării normative a apelor reziduale, dînd dovadă de neglijență și neîndeplinind în modul corespunzător obligațiile sale de serviciu, a admis poluarea suprafeței cu apă a râului Ialpug și lacului Congaz, raionul Comrat, care se exprimă în pierrea peștelui de marfă în cantitate de 6340 kg în sumă de 945000 lei și pui de pește (Sagoletchi) în cantitate de 6340 kg în sumă de 132800 lei, în total 53590 kg în sumă totală de 1077800 lei.

Întreprinderea municipală ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat a fost condamnată de faptul, că fiind persoană juridică, una dintre sarcinile ei de bază fiind primirea și curățarea apei de canalizație în scopul asigurării protecției mediului înconjurător, în perioada 28.04.2007 – 30.06.2007 în persoana interimarului directorului ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, Ibrîșim Hristofor, care controla înfăptuirea sarcinilor și obligațiilor indicate și care activa întru înfăptuirea lor, în încălcarea Regulamentului ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat din 01.12.2005, a admis poluarea suprafețelor cu apă a râului Ialpug și lacului Congaz, raionul Comrat cu apă de canalizație uzată și netratată, cauzînd un prejudiciu în proporții deosebit de mari rezervelor de pește ale lacului Congaz, raionul Comrat, în următoarele circumstanțe:

La 10.05.2007 în rezultatul defecțiunilor tehnice apărute, a încetat să funcționeze pompa principală a ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, care pompa apa de canalizație utilizată și netratată din camera de primire a stației de pompare, care venea din colectorul central de scurgere în instalațiile de curățare. În scopul neadmiterii inundării clădirii stației de pompare, pentru înfăptuirea operativă a lucrărilor de reparație privind înlăturarea defecțiunilor tehnice apărute și pornirea pompei, a fost astupată armatura de blocare a colectorului central de scurgere și încetată intrarea în camera de primire a stației de pompare a apelor de canalizație utilizate și netratate, care au început să se strîngă în colectorul central de scurgere.

La rîndul său, ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, în persoana interimarului directorului Ibrîșim Hristofor, fiind obligată în conformitate p. 26 al Regulamentului ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat de a asigura protecția mediului înconjurător, precum și în conformitate cu art. 37 p. e) Codul Apelor RM privind asigurarea epurării normative a apelor reziduale, dispunînd de posibilitatea reală de a ordona procurarea urgentă a detaliilor de rezervă necesare pentru pompă și înlăturarea urgentă a defecțiunilor tehnice apărute, în urmă neîndeplinirii în modul corespunzător de către Ibrîșim Hristofor a obligațiilor de serviciu, ca consecință a unei atitudini neglijente față de ele, nu a ordonat la timp procurarea detaliilor de rezervă necesare pentru pompă, și nu a organizat din timp înfăptuirea operativă a lucrărilor de reparație pentru înlăturarea defecțiunilor tehnice apărute, în urma cărui fapt, în perioada 10.05.2007 – 22.05.2007, în încălcarea art. 45 p. a) al Legii privind protecția mediului înconjurător, nr. 1515 din 16.06.1993, care stabilește că sînt interzise deversarea în apele de suprafață, în canalele de irigare și de desecare a apelor uzate neepurate, a celor poluate termic și radioactive a apelor contaminate cu germeni patogeni și paraziți, a produselor sau reziduurilor petroliere și a altor poluanți în rezultatul defecțiunilor tehnice și nefuncționarea pompelor, colectorul central de scurgere devenind plin, au fost aruncate prin fîntînile de vizitare în rîul Ialpus, care se revarsă în lacul satului Congaz, raionul Comrat, impurificînd apele de suprafață a bazinelor date, în legătură cu care fapt, calitatea parametrilor hidrochimici a apelor s-a înrăutățit, fapt care a dus în perioada 27.05.2007 – 03.06.2007 la pieirea peștelui-marfa, care viețuia în lacul Congaz, raionul Comrat în cantitate de 6.340 kg în sumă de 945000 lei și pui de pește (Sagoletchi) în cantitate de 6340 kg în sumă de 132800 lei, în total 53590 kg în sumă totală de 1077800 lei, cauzînd un prejudiciu în proporții mari rezervelor de pești al lacului Congaz, raionul Comrat, precum și un prejudiciu material în suma sus indicată arendașului lacului Congaz – SA „Balîc”.

3. Sentința menționată a fost atacată cu apeluri de către inculpatul Ibrîșim Hristofor și avocatul Cerga Ion în interesele ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, solicitînd casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărîri noi, prin care inculpații să fie achitați din motivul lipsei componentei de infracțiune în faptele lor, invocînd că în instanța de judecată nu a fost dovedită legătura cauzală a consecințelor dintre scurgerea apelor comunale în albia rîului Ialpus și pieirea peștelui din lacul Congaz.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Comrat din 14 noiembrie 2008, au fost respinse, ca nefondate, apelurile declarate, menținînd sentința fără modificări.

4.1. Instanța de apel a considerat că, prima instanță corect a apreciat probele prezentate și just a constatat circumstanțele de fapt și de drept, ajungînd la

concluzia imposibilității pronunțării unei sentințe de achitare.

Argumentele apelanților privind lipsa legăturii cauzale dintre consecințe între scurgerea apelor comunale de scurgere în albia râului Ialpuș și pieirea peștelui din lacul s. Congaz sunt nefondate, deoarece se combat prin declarațiile martorilor, raporturile de expertiză și materialele cauzei, probe care au fost cercetate în ședința de judecată și au fost puse în baza sentinței de condamnare.

5. Hotărârile menționate, în temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală, au fost atacate cu recursuri ordinare de către inculpații Ibrășim Hristofor și persoana juridică ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, care au solicitat casarea acestora și pronunțarea unei hotărâri de achitare, invocând că instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor probelor prezentate și anume că Ibrășim Hristofor a fost numit temporar în funcția de director și nu a fost cunoscut cu obligațiile ce îi reveneau, el a întreprins toate măsurile necesare care depindeau de el pentru evitarea pierderilor, nu se cunosc circumstanțele la cantitate și calitatea pierderii, aceasta fiind un rezultat al condițiilor climaterice.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 10 noiembrie 2009, au fost admise recursurile declarate de inculpații Ibrășim Hristofor și persoana juridică ÎM „Su -Canal”, mun. Comrat, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Comrat din 14 noiembrie 2008 și dispusă rejudecarea cauzei în ordine de apel în Curtea de Apel Cahul.

6.1. Instanța de recurs și-a motivat soluția prin aceea, că instanța de apel nu a dat răspunsuri convingătoare și temeinice argumentelor invocate de apelanți în apeluri și anume: că Ibrășim Hristofor a fost numit temporar în funcția de director al ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat și nu a fost făcut cunoscut cu obligațiile respective. Dînsul nu a avut dreptul de-a semna documentele financiare, deoarece nu s-a putut procura la timp utilajul și detaliile necesare. Apărătorul Cerga I. a invocat în apel cu trimitere la declarațiile martorilor Drangaz P., Boiarciuc S., Serbov V., Lugovschi I., Capsamun G. precum că inculpatul a întreprins toate măsurile care depindeau de el pentru repararea pompei. La fel se critică circumstanțele privitor la cantitatea și cauza morții peștelui și puietului de pește, afirmîndu-se că dauna s-a produs în rezultatul condițiilor climaterice și ca rezultat greșit s-a rezolvat acțiunea civilă

Potrivit art.21 alin. (3) Cod penal, răspundere penală poartă persoanele juridice în cazurile prevăzute de normele Codului penal. Totodată nu pot fi trase la răspundere penală persoanele juridice ce se consideră autorități publice.

Conform art.2 din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04 iulie 2008 se explică că sub noțiune de autoritate publică se înțelege orice structură organizatorică sau organ, instituite prin lege sau printr-un alt act normativ, care acționează în regim de putere publică în

scopul realizării unui interes public.

Din materialele cauzei rezultă, că persoana juridică ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat este o întreprindere a municipiului Comrat, care are ca organe de conducere consiliul municipal și primăria ce se consideră autorități publice.

Nici instanța de fond, nici de apel nu s-au expus asupra acestei situații de drept, privitor la faptul poate persoana juridică în cauză purta răspundere penală ori nu.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 08 iunie 2010, au fost respinse, ca nefondate, apelurile declarate de inculpatul Ibrîșim Hristofor și avocatul Cerga Ion în interesele ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, menținînd sentința fără modificări.

7.1. Soluția dată a fost argumentată de către instanța de apel prin aceea, că în ședința de judecată s-a stabilit că Ibrîșim Hristofor prin Dispoziția Primarului interimar al municipiului Comrat nr. 126 din 28 aprilie 2007 și a ordinului directorului ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat din 30 aprilie 2007 perioada de timp 28 aprilie 2007 – 03 iunie 2007, îndeplinind funcția de director a ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, fiind împuternicit cu funcții de administrare și dispoziție și cu caracter de organizare și dispoziție a manifestat neglijență în serviciu și neîndeplinire corespunzătoare a obligațiilor de serviciu, a încălcat cerințele instrucțiunii de serviciu a directorului întreprinderii din 01 iunie 2007. Nu a luat măsurile necesare cu privire la reparația de urgență a pompei de evacuare a apelor reziduale, nu a organizat reparația de urgență a acestei pompe în rezultatul la ce, apele reziduale s-au revărsat în râul Ialpus, iar mai apoi în lacul Congaz, în rezultat la ce, a pierit pește în cantitate de 6340 de kilograme la un preț de 945000 lei și puiet de pește în cantitate de 6340 de kilograme cu un preț de 132000 lei, cu un preț total de 1077800 de lei.

Conform Statutului ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, aceasta este fondată pentru acordarea de servicii persoanelor juridice și fizice în aprovizionarea cu apă și recepționarea apelor reziduale. Întreprinderea este o persoană juridică, se află la o balanță de sine stătătoare, are conturile necesare în băncile Republicii Moldova, ștampila cu stema Republicii Moldova, poate din numele său să încheie contracte, să i-a asupra sa obligațiuni, să participe în instanțele de judecată în calitate de reclamant și reclamat. Întreprinderea poartă răspundere în rezultatul obligațiilor sale. Fondatorul nu poartă răspundere pe obligațiunile întreprinderii fondate, iar întreprinderea nu poartă răspundere pe obligațiunile fondatorului.

Conform art. 21 alin. (3) lit. a) Cod penal, persoana juridică, cu excepția autorităților publice, este pasibilă de răspundere penală pentru o faptă prevăzută de legea penală dacă persoana juridică este vinovată de neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a dispozițiilor directe a legii, ce stabilesc îndatoriri

sau interdicții pentru efectuarea unei anumite activități.

Colegiul a considerat, că ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat poate fi atrasă la răspundere penală conform legislației naționale.

8. Hotărârile nominalizate au fost atacate cu recurs ordinar de către inculpații Ibrîșim Hristofor și persoana juridică ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat.

8.1. Inculpatul Ibrîșim Hristofor în recursul declarat în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) Cod de procedură penală a solicitat casarea sentinței și deciziei, cu achitarea sa, invocînd că:

- instanțele de judecată nu au luat în considerație faptul că dînsul era în calitate de director interimar al ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, iar problema cu pompa deteriorată persista și mai înainte, fapt care se dovedește prin ordinul nr. 78 din 18.10.2004 și actele întocmite din 15.09.2005 și 24.06.2005, scrisoarea din 213 din 30.06.2005 adresate de către ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat în organele de stat și publice ierarhic superioare, cu privire la situația deplorabilă creată;

- instanțele de judecată au admis acțiunea civilă, încasînd suma prejudiciului din spusele părții vătămate, dar nu din cantitatea reală a peștelui pierit, deoarece nici un martor participant la strîngerea peștelui mort nu l-a cîntărit;

- probele de apă pentru efectuarea expertizei nu au fost sigilate, iar martorul Curcubet G. a explicat că nu este exclus faptul că poluarea apei iazului Congaz a putut avea loc și din cauza murdăriei scurse din rîul Ialpus;

- partea acuzării nu a arătat legătura causală între poluarea iazului Congaz și pieirea peștelui, mai ales că nu s-a constatat cauza pieirii peștelui, neefectuîndu-se expertiza peștelui mort;

- instanțele de judecată nu au dat apreciere juridică faptului că inculpatul era în calitate de director temporar al întreprinderii, fără a-i fi transmise dreptul de a semna actele administrative ale întreprinderii și documentele bancare, nu era persoană cu funcție de răspundere și nu a luat cunoștință cu atribuțiile sale de serviciu.

8.2. Directorul Dimitroglu N. din numele persoanei juridice ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, în recursul declarat în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 12) Cod de procedură penală a solicitat casarea sentinței și deciziei, cu achitarea persoanei juridice ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat și a lui Ibrîșim Hristofor, invocînd că:

- ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat ilegal a fost atrasă la răspundere penală ca persoană juridică, deoarece întreprinderea a fost formată de către Consiliul Municipal ca o parte a administrației publice locale. Întreprinderea își are ștampila sa, organul superior al acesteia fiind Consiliul Municipal și Primăria orașului;

- instanța de apel în motivarea sa a indicat prevederile art. 21 alin. (3) Cod penal și că potrivit pct. 26 din statutul ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, aceasta trebuie să asigure protecția mediului înconjurător, însă în acest statut nu este nimic

indicat referitor la paza mediului încunjurător;

- instanțele de judecată au făcut o interpretare greșită între „rezervele de pește”, care se atribuie la proprietatea statului și „peștele – marfă”, care este proprietatea SA „Balic”, de aceea incorect instanțele au indicat în fapta constatatoare „...în perioada 27.05.2007 – 03.06.2007 la pieirea peștelui-marfa, care viețuia în lacul Congaz, raionul Comrat în cantitate de 6.340 kg în sumă de 945000 lei și pui de pește (Sagoletchi) în cantitate de 6340 kg în sumă de 132800 lei, în total 53590 kg în sumă totală de 1077800 lei, cauzând un prejudiciu în proporții mari rezervelor de pești al lacului Congaz, raionul Comrat”;

- calificarea juridică a faptei ca fiind o infracțiune ecologică este eronată, deoarece în iazul artificial Congaz niciodată nu au fost și nici nu sunt rezerve de pește ale statului, ci se crește doar pește pentru vânzare, care este prins cum se dorește, cât se dorește și cu ce se dorește, de aceea acțiunea sau inacțiunea inculpaților, care a adus prejudiciu unei persoane juridice nu poate fi calificată drept o infracțiune ecologică;

- instanțele de judecată urmau să verifice dacă în iazul artificial Congaz erau rezerve de pește, din ce constau ele și dacă acestea erau ocrotite de către agenția de stat pentru protecția peștelui;

- instanțele de judecată incorect au calculat și prejudiciul cauzat rezervelor de pește, deoarece acesta urma să fie calculat potrivit Legii nr. 149-XVI din 08.06.2006, unde se indică cum trebuie de calculat prejudiciul în cazul prinderii ilegale ale peștelui, vânzării sau nimicirii resurselor biologice de apă.

9. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 24 ianuarie 2012, au fost admise recursurile declarate de inculpații Ibrîșim Hristofor și persoana juridică ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 08 iunie 2010 și dispusă rejudecarea cauzei în ordine de apel în Curtea de Apel Cahul.

9.1. Instanța de recurs și-a motivat soluția prin aceea că instanța de apel nu a dat răspunsuri convingătoare și temeinice asupra tuturor motivelor invocate de apelanți în apeluri, sau s-a pronunțat superficial, fără argumentarea cuvenită.

Colegiul lărgit a mai constatat, că instanța de apel încălcând prevederile art. 436 Cod de procedură penală nu a îndeplinit conștiincios indicațiile instanței superioare din decizia Curții Supreme de Justiție din 10.11.2009, în care practic au fost expuse aceleași motive, plus s-a solicitat verificarea conform art. 21 alin. (3) Cod penal, dacă ÎM „Su-Canal” nu se consideră – autorități publice.

Colegiul a mai constatat, că instanța de apel superficial a executat aceste indicații, nefiind verificate chestiuni importante cum sunt:

- Cine stabilea tarifele la apă în or. Comrat?
- Era oare liberă în acțiuni ÎM „Su-Canal” la formarea bugetului?

- Poate oare, conform art. 63 Cod penal, să fie lichidată o astfel de întreprindere sau privată de vreun drept?

- Ce fel de servicii prestează ÎM „Su-Canal” în or. Comrat?

De asemenea, s-a mai constatat, că repetat au rămas neverificate declarațiile martorului Uzun A., care în declarații în instanță a spus că a strâns vreo 10 tone de pește în două zile, iar în acte ca șef de grupă a semnat că a strâns peste 20 de tone.

La examinarea acțiunii civile nu s-a ținut cont de prevederile Legii nr. 149 – XVI din 08.06.2006 privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura, care reglementează restituirea daunelor în anexa nr. 2.

Colegiul a mai invocat că, conform procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel, inculpații, martorii acuzării indicați în apeluri nu au fost interogați asupra învinuirilor aduse inculpaților în direct în instanța de apel. Rezultă că nu sunt respectate indicațiile CEDO în spețe analogice și dreptul la un recurs efectiv.

10. Prin încheierea Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2012 a fost admis demersul procurorului referitor la strămutarea cauzei spre examinare de la Curtea de Apel Cahul la Curtea de Apel Comrat.

11. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Comrat din 08 aprilie 2013 au fost admise apelurile declarate de inculpatul Ibrișim Hristofor și avocatul Cerga Ion în interesele ÎM „Su-Canal”, mun. Comrat, casată sentința și emisă o nouă hotărâre de achitare în privința lui Ibrișim Hristofor și persoana juridică ÎM „Su-Canal”.

11.1. Soluția dată a fost argumentată de către instanța de apel prin aceea, că prima instanță a dat apreciere juridică eronată probelor administrate și prezentate de către procuror și eronat a ajuns la concluzie despre vinovăția inculpaților în comiterea infracțiunilor incriminate lor, deoarece în acțiunile inculpaților lipsesc elementele infracțiunii.

În acest context, instanța de apel menționează, că răspunderea penală în baza art. 229 Cod penal, o poartă, inclusiv și persoana juridică. Astfel, din p. 2 din Regulamentul IM „Su-Canal” rezultă, că întreprinderea municipală Comrat a fost creată pentru prestarea serviciilor persoanelor juridice și fizice de alimentare cu apă și de recepționare a apelor reziduale (vol.2, f. d. 128-129), care se afla la bilanțul Primăriei Comrat, în conformitate cu art.21 al.(3) și (4) CP nu poate fi subiect al infracțiunii prevăzute la art.299 Cod penal.

De asemenea, instanța de apel a considerat că resurse piscicole ale lacului Congaz, raionul Comrat, nu pot constitui obiectul infracțiunii, prevăzută de art. 229 CP RM, argumentând, că apartenența obiectului, în sensul dispoziției acestui articol, peștele, constituie natura salbatică, când se află în stare liberă și naturală, ceea ce nici de instanța de fond și nici în învinuire, nu s-a stabilit apartenența

acestui obiect.

Mai invocă instanța de apel că, SA „Balîc” este creată cu scopul desfășurării activității privind producerea peștelui (lucrărilor, serviciilor) și obținerii veniturilor în urma acestei activități, acest obiect acvatic (lacul Congaz) nu este indicat în lista obiectivelor acvatice de dezvoltare a pisciculturii în limitele teritoriului Republicii Moldova, ce se conțin în art. 6 alin. (1) Legea privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura nr. 149-XVI din 08.06.2006, prin urmare, în privința lui nu poate fi aplicată definiția de „rezerve piscicole”, prevăzută de dispoziția art. 229 Cod penal, ce presupune proprietatea de stat.

Un alt motiv invocat de către instanța de apel referitor la obiect ca element al infracțiunii ecologice, SA „Balîc” nu poate fi considerat și din considerente că, își desfășoară activitatea pe bază comercială, cu condiția dreptului de proprietate personală a acționarilor asupra bunurilor întreprinderii și cu asumare asupra sa a riscului pieririi bunurilor.

Referitor la latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art.229 Cod penal, instanța de apel a menționat că nici aceasta nu a fost constatată, motivînd că, însuși faptul pătrunderii apelor reziduale în lacul Congaz prin râul Ialpug și pierirea peștelui a fost dovedit pe cauză, și acest fapt nu a fost contestat de către înșiși inculpați.

Însă, mărimea prejudiciului și legătura cauzală dintre acțiunile sau inacțiunile inculpatului Ibrîșim Hristofor și consecințele survenite nu au fost dovedite pe cauză, facînd referire la raportul șefului Agenției Ecologice a Găgăuziei Ibrîșim A.N., întocmit ca răspuns la ordonanța procurorului Procuraturii UTA Găgăuzia din 05.09.2007 (f.d. 112 v.3) și actele privind strîngerea peștelui mort(f.d.56-59 v.3).

Instanța de apel a menționat că, din rezultatele analizelor nr. 371 cod 529 din 11.06.2007, în proba peștelui SA „Balîc” prezentat pentru cercetare nu au fost depistate aeromonoza și pseumonoza (f.d. 61-62 v.1), iar alte rapoarte în privința pieririi peștelui din lacul Congaz, nu au fost prezentate, la fel nu este nici un raport de expertiză privind motivul pierii peștelui, făcînd trimitere la art.142 al.1 și art.143 al.1 Cod de procedura penală.

Referitor la învinuirea inculpatului Ibrîșim Hristofor în baza art. 329 alin. (2) lit. b) Cod penal, instanța de apel a menționat că, conform dispoziției Primăriei mun. Comrat nr. 126 din 28.04.2007, s-a decis:

- a-i acorda managerului ÎM „Su-Canal” Comrat Cîlicic S.P. concediu fără păstrarea salariului în perioada participării la compania preelectorală de pe 28.04.2007 pînă pe 03.06.2007;

- a-i încredința șefului sectorului Ibrîșim Hristofor îndeplinirea obligațiilor managerului ÎM „Su-Canal” în perioada lipsei lui Cîlicic S.P. de pe 28.04.2007

pînă 03.06.2007 (vol.1,f.d.113).

În baza ordinului directorului ÎM „Su-Canal” Cîlicic S.P. nr. 27 din 30.04.2007, s-a decis a-i încredința șefului sectorului „Conducta de apă” Ibrîșim Hristofor îndeplinirea obligațiilor directorului (managerului) întreprinderii (vol. 1, f.d. 112).

Astfel, inculpatul Ibrîșim H.H., în toate alte condiții egale, temporar a îndeplinit obligațiile managerului întreprinderii ÎM „Su-Canal” din momentul numirii în funcție și pînă la survenirea accidentului la întreprindere în total 12 zile, de pe 28.04.2007 pînă pe 10.05.2007.

La numirea în funcție, Ibrîșim Hristofor nu a făcut cunoștință cu instrucțiunea de serviciu a directorului întreprinderii (vol. 2, f.d.123-135);

La stația de pompare principală ÎM „Su-Canal” defecțiuni și defecte ale pompelor erau încă din anul 2002 ce se confirmă prin sesizări anterioare ale conducerii întreprinderii în autoritățile locale și de stat, începînd din anul 2002 (vol. 2, f.d. 159-165 și 200, și voi 3, f.d. 35-47 și 255-293).

Inculpatul Ibrîșim Hristofor nu a avut dreptul de prima semnătură a documentelor bancare și financiare și de aceea, de asemenea, nu a putut să soluționeze operativ chestiunile privind achiziționarea detaliilor de rezervă și a utilajului;

- nu a fost dovedită îndeplinirea necorespunzătoare de către inculpatul Ibrîșim Hristofor a atribuțiilor sale de serviciu privitor la conducerea întreprinderii ÎM „Su-Canal” în perioada de pe 28.04.2007 pînă pe 28.05.2007, fapt confirmat prin declarațiile martorilor: Capsamun G.V. (vol 3 ,f.d. 455); Drangoz P.I., (vol 3,f.d. 421), Boiarciuc S.A., (vol 3,f.d. 425), Serbov V.C., (vol 3,f.d. 436), Lugovscaia I.N., (vol 3, f.d. 455) și Sarî-Terzi G.I., dispecer al IM „Su-Canal” (vol 3,f.d. 452).

Pe cale de consecință, instanța de apel conchide, că inculpatul Ibrîșim H.H., ca persoană cu funcție, nu a avut posibilitate obiectivă pentru îndeplinirea corespunzătoare a atribuțiilor sale de serviciu, de aceea nu poate purta răspundere penală, inclusiv, din cauza lipsei laturii subiective a infracțiunii și urmează a fi achitat și în baza art. 329 alin. (2) lit. b) CP RM, deoarece fapta lui nu conține elementele infracțiunii sus menționate.

În final, instanța de apel a concluzionat că pe cauză sunt probe, ce permit a emite o nouă hotărîre, prin care inculpații să fie achitați din cauza lipsei în acțiunile lor a elementelor constitutive ale infracțiunilor încriminate, fără a se pronunța și asupra acțiunii civile.

12. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror și reprezentantul părții civile SA” Balîc” Zlatov G..

12.1. Procurorul în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 12), Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia cu menținerea sentinței, pe motiv că atît în

instanța de fond și cea de apel au fost cercetate toate probele prin care se confirmă cu certitudine vinovăția inculpaților în săvârșirea infracțiunilor încriminate, însă de către instanța de apel au fost interpretate eronat, întrucât în acțiunile inculpaților sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunilor încriminate.

În recurs, deasemenea se mai invocă că:

- a fost confirmat prejudiciul în mărime de 1077800 lei, fiind prezentate documente financiare care confirmă cumpărarea și stocarea peștilor în iaz, de asemenea fiind elaborate acte comision legalizat cu privire la colectarea peștelui mort, calculul dat reieșind și din referința costului de pește și prin declarațiile martorilor;

-instanța de apel incorect a constatat că ÎM „, SU-Canal „, nu se consideră subiect al infracțiunii prevăzute de art.229 Cod penal, deoarece acesta se consideră o persoană juridică aparte, indiferent de faptul că se afla la bilanțul Primăriei;

-incorect de către instanța de apel a fost stabilită lipsa obiectului juridic prevăzut de art.229 Cod penal, deoarece în cazul dat obiect al infracțiunii este nu numai rezervorul de pești SA” Balic”, dar și flora rezervorului de apă, ce se confirmă prin materialele cauzei și prin încheierile expertizelor, în consecință fiind impurificat și iazul Congaz, fiind prezentă legătura causală de impurificare de la ÎM „,SU Canal” în râul Ialpug, iar ulterior în lacul Congaz;

-nu este justă afirmația instanței de apel referitor și la faptul că ÎM „, SU-Canal,, nu este subiectul infracțiunii, deoarece la materialele cauzei lipsește semnătura ultimului referitor la informarea acestuia cu obligațiunile de serviciu a conducătorului ÎM „, SU-Canal „, întrucât l-a materialele cauzei există acte care confirmă că Ibrășim Hristofor ca conducător al întreprinderii, a exercitat funcții de conducător al întreprinderii, a emis ordine (f.d.108-100,11,144,115 v.1).

-de către instanța de apel la pronunțarea deciziei a fost încălcat prevederile art. 338 al.(3) Cod de procedură penală, decizia motivată fiind pronunțată la 07 iunie 2013, la a 61 zi după pronunțarea ei, când legea prevede numai 45 de zile.

12.2. În cadrul ședinței de judecată în instanța de recurs, procurorul participant a modificat cerințele recursului invocând și prevederile art. 427 alin. (1) pct. 2.) - *instanța nu a fost compusă potrivit legii ori au fost încălcate prevederile art.30, 31 și 33*, motivând că, necătînd la faptul că pronunțarea deciziei a fost amînată de nenumărate ori, după cum s-a menționat mai sus, dar a fost și semnată de un judecător care era deja demisionat.

12.3. Reprezentantului părții civile SA” Balic” Zlatov G., invocînd temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 12.) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri prin care:

-inculpatul Ibrășim Hristofor să fie condamnat în baza art. 329 alin. (2) lit. b)

Cod penal și art.229 Cod penal:

-ÎM „, SU-Canal „, să fie condamnată în baza art.229 Cod Penal.

-a admite acțiunea civilă, cu încasarea solidară de la inculpați în beneficiul SA” Balic” a sumei de 10778800 lei și încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 3435 lei;

Deoarece, atât de către instanța de fond cât și cea de apel au fost cercetate probe care confirmă vinovăția inculpaților în săvârșirea infracțiunilor înscrinate, instanța de apel le-a dat o apreciere eronată. Anume acțiunile ambilor inculpați, în perioada anului 27.07.2007 pînă la 23.06.2007, au dus la peirea peștelui pentru consum, care viețuia în lacul Congaz, în sumă totală de 1077800 lei, arenașului SA” Balic”.

În susținerea recursului a mai invocat aceleași motive invocate de procuror la **p.12.** și **12.2** a prezentei decizii.

13. Judecînd recursurile ordinare pe baza materialelor din dosar, celor prezentate suplimentar și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea sunt pasibile admiterii din următoarele considerente.

13.1. Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală - *hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv și în temeiul cînd instanța nu a fost compusă potrivit legii și au fost încălcate prevederile art. 30, 31 și 33 Cod de procedură penală.* Acest temei și-a găsit confirmare la judecarea recursurilor ordinare în cauză.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a comis erori de drept.

13.2. Potrivit art. 6 par. 1, 2 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 25 alin. (4), 37 alin. (2), 39 alin. (1) lit. a) din Legea privind organizarea judecătorească, art. 19 alin. (1), 30 alin. (5), 31 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, *orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale de către o instanță legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod. Nimeni nu poate fi lipsit de dreptul de a-i fi judecată cauza de acea instanță și de acel judecător în competența cărora ea este dată prin lege.*

Apelurile împotriva hotărîrilor judecătorești în cauzele penale se judecă în complet format din 3 judecători, care trebuie să rămîină același pe tot parcursul judecării cauzei. În cazul în care cauza se judecă de un complet format din 3 judecători și unul din aceștia nu poate participa în continuare la judecarea cauzei din motive prevăzute de lege, acest judecător este înlocuit de un alt judecător, prin încheiere motivată, emisă de președintele Curții de Apel, iar cauza se judecă în continuare.

Prin rezoluția președintelui Curții de Apel Comrat din 03 iulie 2012, cauza

penală a fost repartizată aleatoriu judecătorului raportor D. Talai, care face parte din completul de judecători compus din: *Președite -Lazareva E. și judecătorii Talai D. și Dimina E.* (f.d. 190 v. 4), cauza fiind examinată și finisată la 08 aprilie 2013 în același complet.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 08 aprilie 2013, dispozitivul deciziei a fost pronunțat la aceeași dată și semnat de completul format din judecătorii Lazareva E. , Talai D. și Dimina E.,(f.d.262-264).

În acest aspect, instanța de recurs, relevă în speță că, conform actelor prezentate de către procuror și anume prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, din 26 martie 2013 nr.297/11, a fost propus Președintelui Republicii Moldova soluționarea chestiunii cu privire la eliberarea domnului Dumitru Talai din funcția de judecător al Curții de Apel Comrat în legătură cu depunerea cererii de demisie din propria inițiativă, în baza art. 25 alin. (1) lit. (a) din Legea cu privire la statutul judecătorului. Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.576 din 05 aprilie 2013, domnul Talai Dumitru a fost eliberat din funcția de judecător la Curtea de Apel Comrat.

Astfel, la 08 aprilie 2013 judecătorul Talai D. nu mai era împuternicit să examineze și să semneze decizia contestată, deoarece era deja demisionat din funcția de judecător, mai mult ca atât, nu avea nici o împuternicire de la Consiliul Superior al Magistraturii într-u finalizarea examinării dosarelor avute în procedură pînă la data demisionării.

În speță, reieșind din situația descrisă mai sus, conform prevederilor art. 31 alin.(3) Cod de procedură penală, urma ca judecătorul Talai D. să fie înlocuit de un alt judecător prin încheiere motivată, emisă de președintele Curții de Apel, ceea ce nu s-a efectuat.

Astfel spus, rezultă că prevederile referitor la schimbarea completului de judecată au fost încălcate de către instanța de apel, iar potrivit art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la compunerea instanței atrage nulitatea actului procedural. Nulitatea respectivă nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu.

În contextul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și, în special, a hotărârii din 09.10.2008 în cauza *Moiseev împotriva Federației Ruse*, s-a susținut, că schimbarea completului de judecată din motive ce nu pot fi stabilite și care nu au fost prevăzute de careva garanții procesuale, se consideră ca o încălcare a art.6 CEDO – dreptul la un proces echitabil.

În consecință, instanța de recurs este în imposibilitate de a realiza controlul judiciar al acestei hotărâri, or situația de drept enunțată în speță, cînd se percepe nulitatea absolută a actului procedural (hotărîrea instanței), se impune concluzia că

lipsește judecata, astfel recursurile declarate se vor admite cu rejudecarea cauzei în ordine de apel.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală *instanța de recurs casează hotărîrea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.*

Circumstanțele expuse denotă în mod concludent că încălcările normelor procedurale nominalizate comise de instanța de apel, constituie erori de drept care nu pot fi corectate de către instanța de recurs și impun soluția admiterii tuturor recursurilor de pe rol din motivele menționate, casării totale a deciziei instanței de apel și dispunerii rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile de drept menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea și să adopte o hotărîre legală și întemeiată.

În același timp, ținînd cont de imposibilitatea formării unui nou complet de judecată în cadrul Curții de Apel Comrat pentru soluționarea cauzei penale respective, ultima urmează a fi transmisă pentru rejudecare Curții de Apel Bender.

14. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. ”c” Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, D. Gheorghieva și de reprezentantul părții civile SA „Balîc”, G. Zlatov, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Comrat din 08 aprilie 2013 în cauza penală în privința lui Ibrișim Hristofor și persoanei juridice Întreprinderea municipală „Su-Canal”, și dispune rejudecarea cauzei în Curtea de Apel Bender.

Decizia nu este susceptibilă de atac.

Decizia motivată pronunțată în ședință publică la 13 mai 2014, ora 9.50

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Ion Guzun

Ion Druță